

Lesekroken: Undervisningsopplegg til "Gjenstandene som forteller historien"

Historikere og arkeologer har noen fakta, men må også gjette smart for å finne historien. Klarer elevene å skille mellom fakta og smart gjetting?

Bilde av artikkelen slik den ble vist i Nysgjerrigper-bladet

Artikkelen er hentet fra Nysgjerrigper nr. 1-2016.

Last ned materialet:

- [Oppgaver og lærerveiledning \(PDF\)](#)
- [Artikkelen "Gjenstandene som forteller historien" \(PDF\)](#)

Lærerveiledning

Fakta eller smart gjetting?

Historikere og arkeologer har noen fakta å forholde seg til, for eksempel en spesiell stein de finner. For å finne ut videre hva denne kan ha vært brukt til, må de bruke smart gjetting, det vil si kunnskapen de har om folk, teknologisk utvikling, klima, sykdommer og så videre. De tenker seg hva som kan ha vært logisk, og går videre ut fra den antakelsen.

Artikkelen "Gjenstandene som forteller historien" er en typisk blanding av fakta og smart gjetting. Steinen som presenteres i nummer 1, var trolig en steinøks fordi den er formet på en spesiell måte. Forskerne anslår alderen til å være over 8500 år gammel. Videre gjetter de at steinøksa ble brukt til å hule ut trestammer, fordi man tror det var sånn folk lagde båter i steinalderen.

Elevene skal markere det de mener er fakta, med gult, og det de mener er smart gjetting, med grønt. Det vil ikke alltid være entydige svar. I eksempelet framheves særlig bruk og mer personlige historier som smart gjetting.

Steinøks (ca. 6600 f.Kr.)

Når elevene har jobbet seg gjennom hele teksten, skal de se hvor det er mest smart gjetting. Det vil framkomme at informasjonen om de siste gjenstandene kun inneholder fakta, mens det er mye smart gjetting om de eldre gjenstandene. Diskuter med elevene hvorfor det trolig er på denne måten.

NB. Elevene skal gjøre oppgave 1 før de får artikkelen i bladet fordi det er en oppgave om forforståelse.

Elevoppgaver

1. Når er gjenstandene fra?

På oppgavearket er gjenstander plassert i alfabetisk rekkefølge øverst. Under er en tidslinje med tidspunkt for når gjenstandene er fra.

- Trekk en strek fra gjenstand til det du tror er riktig årstall.
- Sammenlikn svarene med en annens svar, og diskuter om dere har ulike løsninger.
- Sjekk svarene i artikkelen "Gjenstandene som forteller historien".

2. Hva er fakta og hva er smart gjetting?

Historikere og arkeologer har noen fakta, men må også gjette smart for å finne historien.

- a. Marker faktasetningene med gult.
- b. Marker setningene med smart gjetting med grønt.
- c. Når er det mest smart gjetting? Hvorfor det, tror dere?

3. Detektivlesing

- a. Hvordan kunne man bruke en stein til å lage båt? Hvor gammel er denne steinen?
- b. Hvilke historiske perioder er nevnt i artikkelen?
- c. Tegn en skisse av hvordan dere tror vektloddene ble brukt.

KLODEN VÅR STEINER OG VULKANER KRLE OG HISTORIE HISTORIE

Av Tuva Bjørkvold | Publisert 1. jan. 2016 | Oppdatert 6. mars 2020

Last ned  | Del 

Meldinger ved utskriftstidspunkt 11. mai 2025, kl. 18.36 CEST

Det ble ikke vist noen globale meldinger eller andre viktige meldinger da dette dokumentet ble skrevet ut.